Aan de slag met SDG's of *duurzame ontwikkelingsdoelstellingen* in de Brusselse welzijnssector.

KENNIS CENTRUM WWZ
WELZIJN WONEN ZORG
Vlaanderen verbeelding werkt
brussel

inspiratie en materiaal met toelating overgenomen uit:

https://www.sdgs.be/nl/sdgs

https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/sdgs-en-beleid–oa. : De SDGs in de Beleids- en Beheerscyclus: meerjarenplanning, Inspiratiegids, instrumenten,…

Inleiding

Het waarom en hoe aan de slag te gaan met de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's).

De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties – in het Engels de *Sustainable Development Goals* of SDG's - willen de mensheid bevrijden van armoede en de planeet duurzaam beheren. De Brusselse regering volgt deze ingeslagen weg. Tijdens de corona-crisis verzette de Brusselse Welzijnssector titanenwerk. Ondanks jarenlange besparingen tonen welzijnswerkers hun veerkracht en hoe sterk en onmisbaar ze zijn. Veel van dat werk past binnen het kader van de duurzame ontwikkelingsdoelen.

Elke Brusselse welzijnsorganisatie maakt al werk van de SDG's, vaak zonder zich daar bewust van te zijn. Het Kenniscentrum WWZ wil de Brusselse Welzijnssector ondersteunen om de wereldwijde Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling verder te vertalen naar de eigen praktijk. Praktische tips en tools zetten je op weg bij je strategische meerjarenplanning en je intern beleid. Armoede en ongelijkheid de wereld uithelpen is een werk van lange adem, wat enkel kan slagen door met z'n allen samen te werken.

De SDG's zijn

- van iedereen: op 25 september 2015 ondertekenden alle 193 VN-lidstaten, in naam van hun bevolking, een nieuwe Agenda voor duurzame ontwikkeling. Zeventien doelstellingen stippelen de weg uit naar een duurzame wereld in 2030.

- voor iedereen: onder het motto 'niemand blijft achter' pakken de SDG's de belangrijkste globale economische, sociale en ecologische uitdagingen aan. Als de doelstellingen niet gerealiseerd worden, gaat dat ten koste van de planeet, van onszelf en vooral van de generaties na ons.

- door iedereen: de SDG's zijn vooral een wij-verhaal. Elk individu, elk bedrijf, elke organisatie, elke overheid heeft iets bij te dragen, liefst samen. De SDG's breken met het hokjes-denken en zoeken nieuwe samenwerkingen om gemeenschappelijke bekommernissen de wereld uit te helpen.

Valoriseer jouw organisatie aan de hand van de SDG's en toon dat jouw organisatie onmisbaar is voor het bereiken van de wereldwijde duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Maak deel uit van het wereldwijde netwerk en toon dat jouw organisatie fundamenteel bijdraagt aan de slogan "laat niemand achter" of oorspronkelijk "leave no one behind".

Met het promotiemateriaal dat het Kenniscentrum WWZ verspreidt, kan je een krachtige boodschap lanceren in jouw organisatie. De SDG's visueel maken en erover spreken is een eerste stap om de ambitieuze doelstellingen te realiseren. Het Kenniscentrum WWZ verzamelt in de loop van de komende jaren 2020-2021 praktijkvoorbeelden om op een laagdrempelige manier te sensibiliseren. Zowel intern in jouw organisatie als extern, in functie van de missie van jouw organisatie, kan je eenvoudig aan de slag gaan met de SDG's.

In deze brochure stellen we een aantal instrumenten voor die eenvoudig kunnen worden gebruikt tijdens bijvoorbeeld een teamvergadering, babbel aan de koffiezet, in de gangen, aan de voordeur,…

Gebruik de SDG-raamsticker en toon dat jouw organisatie helemaal mee is!

Aan de slag met SDG's in je meerjarenplanning

Elke organisatie heeft een (strategisch) meerjarenplan. Voor kleine organisaties zal dit minder uitgebreid zijn en zal al sneller door heel dit proces kunnen worden lopen. Meestal is je meerjarenplanning opgedeeld in Strategische Doelstellingen (SD) en Operationele Doelstellingen (OD). Op die manier heb je netjes een overzicht in welke fase je bent en welk doel je wanneer wenst te halen. Elke fase, elke opdracht en elke deadline wordt duidelijk. De meetpunten in je meerjarenplan geven meestal duidelijk aan dat je op koers ligt. Bij het bereiken van een (tussentijds-) doel ligt er een resultaat. Het laat je toe om de vooruitgang en de geboekte resultaten nauwgezet bij te houden en bij te sturen indien nodig. Zo kan je makkelijk aan elk doelstelling één of meerdere SDG's plakken. Door dit te doen toon je aan een onmisbare schakel te zijn in het bereiken van de doelstellingen die verschillende overheden wereldwijd onderschreven hebben. Zo toon je aan dat je deel uitmaakt van een groot netwerk waarbij niemand wordt achtergelaten.

Belangrijke stappen die elke organisatie normaliter zal doorlopen:

- **Visie** en **missie** nakijken en eventueel actualiseren.
- **Beleidsdoelstellingen** formuleren en deze vertalen in concrete actieplannen en acties, en bijhorende indicatoren selecteren. Uiteraard zijn er nog andere tussenstappen mogelijk, zoals **participatiemomenten organiseren en communiceren** over het uiteindelijke meerjarenplan. Vermoedelijk hebben jullie dit al achter de rug.
- Indien je beslist hebt om met de SDG's aan de slag te gaan, geef je best voor elk doelstelling aan hoe je de SDG's zult integreren. Voor de meeste SD's (strategische doelstellingen) en OD's (operationele doelstellingen) van jouw organisatie zal het helemaal niet zo moeilijk zijn daar één of meerdere SDG's aan te koppelen.
- Zonder het goed te beseffen, dragen jullie reeds fundamenteel bij aan verschillende SDG's. Met deze werkmap willen we jullie helpen de SDG's zichtbaar te maken en jullie organisatie erop te valoriseren.
- Bovendien kan het zinvol zijn om het **beleidsproces te stroomlijnen in een afsprakennota.** Die duidt aan wie verantwoordelijk is voor de verschillende (sub-)doelstellingen en wie waakt over de integratie van de SDG's in het beleid.

Goed om weten:

- Hou er rekening mee dat een meerjarenplan (MJP) dat opgehangen is aan de SDG's een andere manier van denken en werken vraagt. In een meer horizontale organisatiestructuur waar projectmatiger wordt gewerkt, is een integrale en transversale aanpak die bijdraagt aan duurzame ontwikkeling gemakkelijker te implementeren.
- Werken met de SDG's als kader versterkt de tendens om in teams en transeversaal te werken, want de SDG's zijn onderling met elkaar verbonden en integraal werken maakt dit gemakkelijk.
- De opmaak en uitvoering van een MJP waarin de SDG's zijn geïntegreerd zal dus makkelijker zijn als je de klassieke aanpak waarbij je doelstellingenkader en het budgettair kader is opgebouwd op basis van de verschillende afdelingen en diensten, verlaat. Goede afspraken zijn hier cruciaal.

INTERN-draagvlak voor SDG's

- Creëer draagvlak voor de SDG's, intern binnen je organisatie en (later) ook extern bij de doelstellingen van jouw organisatie voor Brussel. Zie het als **kompas** en **valorisatie** instrument van jouw organisatie.
- De SDG's kunnen ervoor zorgen dat het MJP nog meer leeft bij alle geledingen van jouw organisatie. Het is een strategisch document als leidraad en toetssteen van het dagelijkse werk.
- Wanneer je aan de nieuwe medewerkers, stagiairs, jobstudenten uitlegt hoe jullie MJP eruit ziet introduceer dan ook de functie van de SDG's.
- Neem op de teamvergaderingen de tijd om elke keer SGD's op de agenda te zetten. Dat hoeft niet lang te duren maar blijf er mee bezig zodat het een gewoonte wordt bij duurzaamheid stil te staan. Geef eventueel individuele teamleden een deelopdracht of verantwoordelijkheid ipv dit bij één teamlid te houden.
- Organiseer introductiemomenten – een toelichting of workshop – over de SDG's voor het ganse personeel. Je kan hiervoor het Kenniscentrum inschakelen, gebruik maken van het laagdrempelige SDG-materiaal op de website van het Kenniscentrum,… Hieronder vind je een overzicht wat er reeds beschikbaar is. Het aanbod wordt verder uitgebreid.
- Het Kenniscentrum biedt (online) introductiesessies aan. Nuttig om als coördinator of verantwoordelijke voor duurzaamheid in je organisatie deze sessie's te volgen. We zorgen ervoor dat je't niet allemaal zelf moet uitzoeken, maar nemen je graag mee op sleeptouw.

Instrumenten

Je kan in jouw groep bepalen welke van de acties het meest bijdragen aan een duurzame samenleving. Dit kan een goede inkijk geven van de SDG's waaraan jouw organisatie reeds werkt.

De spelborden*, de droomkaartjes* of Wistjedatjes* om in huis te hangen, de online interne bevragingen, … zijn eenvoudige instrumenten. We leggen je stap voor stap uit hoe je dit materiaal kan gebruiken en welke tijdsinvestering dit vergt.

-Met dank aan de VVSG voor het vrij ter beschikking stellen van oefeningen en materiaal. Het Kenniscentrum WWZ heeft deze vrij mogen aanpassen aan de Brusselse context.-

1. Starterspakket

Vraag jouw starterspakket aan bij het Kenniscentrum WWZ.

Het pakket bevat alle onderstaande instrumenten gebruiksklaar afgedrukt, aangevuld met SDG-raamsticker, energiebesparingsgadgets, boekjes met tips voor luie wereldverbeteraars, (10 ex.), …

-Met dank aan de VVSG voor het vrij ter beschikking stellen van deze oefening-

Kostprijs/pakket: 50€

2. Introductie SDG's tijdens teamoverleg aan de hand van een filmpje en de cirkeloefening

-Met dank aan de VVSG voor het vrij ter beschikking stellen van deze oefening-

Doel: het personeel laten kennismaken met de SDG's en de drempel verlagen om er als teamlid aandacht voor te hebben. SDG-cirkeloefening in jouw team is gemakkelijk: deze oefening laat de collega's ervaren dat de SDG's geen ver-van-mijn-bed-show zijn en stelt hen in staat om te ontdekken dat zij in hun werk, vermoedelijk onbewust, bijdragen aan de SDG's. Ze leren om door een duurzame bril naar hun werk te kijken, krijgen voeling met de SDG's en verwerven inzicht in de raakvlakken die ze hebben met wat er in de organisatie gebeurt. Al doende leer je nadenken in termen van de SDG's, over de opgaven in jouw organisatie en hoe je dit *samen* kan aanpakken. Deze oefening kan tevens een manier zijn medewerkers te laten nadenken over de SDG's en duurzaamheid bij de uitwerking van acties in kader van het MJP.

Tijdsinvestering: 1 uur tijdens één teamoverleg *of* verspreid over verschillende teamvergaderingen à rato van een ½ uur per keer. Dit is een geleidelijke opbouw, om het vervolgens op elke teamvergadering als kort agendapunt op te nemen.

Materiaal: 6 afgedrukte posters met cirkels op A3-formaat (voor een klein team kan A4 volstaan), afgedrukte samenvatting van de 17 SDG's , post-its in 2 kleuren

Aantal deelnemers: van 4 tot 30 deelnemers

Werkwijze

Start met dit filmpje (2min55) als opwarmer en kader om inzicht te krijgen waar de SDGs en de Agenda 2030 om draaien.

Geef alle teamleden 2 keer 6 post-it's in twee kleuren. Gebruik 6 posters (SDG's cirkels op formaat A3): 3 ervan krijgen het bovenschrift "intern", 3 ervan "extern".

Het opzet is om in twee rondes deze oefening af te werken, maar het kan eveneens opgedeeld worden in 3 afzonderlijke sessies. Hiervoor is de aanpak wel verschillend. Zie suggestie onder TIPS.

Eerste ronde: vraag alle teamleden om:

- Op de eerste poster (cirkel) INTERN 2 post-its te plakken met wat jouw organisatie reeds goed doet voor één van de SDG's. Bijvoorbeeld: bij SDG 11: we komen allemaal te voet, met de fiets of het openbaar vervoer naar het werk.
- Op de tweede poster (cirkel) INTERN 2 post-its te plakken met wat **op korte termijn** in jouw organisatie makkelijk zou kunnen verbeteren. Bijvoorbeeld: we kopen geen water meer in plastieken flessen, maar voorzien gezuiverd kraantjeswater in elk bureel.
- Op de derde poster (cirkel) INTERN 2 post-its te plakken waar jullie intern op lange termijn echt werk van wil/kan maken. Bijvoorbeeld: we plaatsen zonnepanelen op het dak van ons gebouw.

Tweede ronde: vraag alle teamleden om:

- Op de eerste poster (cirkel) EXTERN 2 post-its te plakken met wat jouw organisatie reeds goed doet voor één van de SDG's als missie van jouw organisatie. Bijvoorbeeld: SDG 1 Geen armoede - Dak- en thuislozen kunnen bij ons overdag terecht voor koffie en babbel met sociaal werker.
- Op de tweede poster (cirkel) EXTERN: 2 post-its te plakken met wat je op korte tijd in jouw organisatie zou kunnen verbeteren in functie van jullie missie. Bijvoorbeeld: SDG 2: Geen honger: we bereiden wekelijks een warme maaltijd met geschonken (bio)groenten.
- Op de derde poster (cirkel) EXTERN: 2 post-its te plakken waar jouw organisatie op lange termijn echt werk van wil maken. Bijvoorbeeld: SDG 8 We willen mensen in thuisloosheid toeleiden naar werk of zinvolle dagbesteding. Of SDG 11 We willen ons doelpubliek helpen bij het vinden van een betaalbare, gezonde en duurzame woongelegenheid.

Denk samen na over wat je als organisatie nog meer kan doen om bij te dragen tot elke SDG. Dit kan gaan om zowel het versterken van huidige acties, als om het nemen van nieuwe acties, maar eveneens om grote of kleine ingrepen. Denk zeker over de SDG's waar jouw organisatie nog niet of te weinig mee bezig is. Noteer één actie per post-it.

Terugkoppeling: Sluit dit atelier (workshop) af met een korte vragenronde: "Heeft deze oefening geholpen om meer inzicht te krijgen in de SDG's en de link met jouw organisatie?"

Optioneel: Je kan in jouw organisatie een aantal prioriteiten bepalen. Je kan hiervoor gekleurde stippen gebruiken. Je kan deze prioriteiten in groep bepalen, of je kan er individueel een drietal acties uitkiezen.

Opmerking: Houd er rekening mee dat de SDG's onderling verbonden zijn. Een actie of doelstelling kan bijgevolg een link hebben met meerdere SDG's en hoort niet altijd in één hokje thuis.

TIPS:

- Je doet deze rondes best op verschillende teammomenten zodat het geheel van het SDG-verhaal bij alle medewerkers kan bezinken en ze zich dit beter eigen kunnen maken.
- Je hangt deze posters mét post-its zichtbaar op, bijvoorbeeld in de eetzaal of keuken, in de gang waar iedereen passeert …
- Indien je het niet in één keer kan behandelen, is het aangewezen om telkens een poster intern en extern aan te pakken. Een eerste sessie de SDG's waaraan jullie reeds werken, een tweede sessie de SDG's die op korte termijn realiseerbaar zijn en tenslotte een derde sessie voor de werking op lange termijn.

3. Gebruik de “Wist je datjes…” in de kantoren.

-Met dank aan de gemeente Berlare voor het vrij ter beschikking stellen van het sjabloon-

Tijdsinvestering: 1 uur voorbereiding (printen en knippen) en dagelijks e door het kantoor om de kaartjes te wisselen. Of klaargemaakt starterspakl Kenniscentrum WWZ.

Doel: Wil je op een spontane manier jouw personeel, partners en bezoekers sensibiliseren over de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen? Dan komen deze SDG-weetjes zeker van pas.

Materiaal: af te drukken kaartjes eventueel kan je het logo van je eigen organisatie toevoegen. Dat maakt het materiaalpersoonlijker.

Aantal deelnemers: voor iedereen op de werkvloer, eveneens interessant voor bezoekers

Werkwijze

Hang de kaartjes op in de toiletten (aan de spiegels boven de wastafels), op deuren en glazen bureelwanden, in de keuken en zeker op de prikborden. Je kan ze eveneens gebruiken als opwarmer voor een (team-)vergadering of evenement.

Je kan de weetjes in een omslag met de boodschap 'Wist je dat?' stoppen. Deze omslagen hang je aan de toilet- en/of kantoordeuren. Hang regelmatig nieuwe weetjes op in gekleurde omslagen of met de tekst in een ander kleur, zo maak je jouw collega's benieuwd en zullen de kaartjes sneller worden gelezen. Wissel de kaartjes van plaats zodat het opvalt dat er een ander kleurtje/foto hangt.

Je kan dit sjabloon gebruiken of je eigen versie maken.

TIPS:

- Dit is een heel eenvoudig instrument om je team spontaan mee te nemen in het verhaal van de SDG's.
- Wissel regelmatig de kaartjes zodat het opvalt en uitnodigt om te lezen.
- In de lift sta je even stil en worden de kaartjes het meest gelezen.
- De binnenkant van de toiletdeuren zijn eveneens plekken waar wel eens wordt gelezen.

4. Doe de sneltoets SDG's per twee.

Doel: snel kennismaken met de 17 SDG's. Door drie SDG's eruit te pikken die jou het meest prikkelen, word je gestimuleerd om de andere SDG's beter te leren kennen.

Materiaal: overzichtslijst met korte omschrijving van de 17 SDG's of duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Tijdsinvestering:
½ uur tot 1 uur

Aantal deelnemers:
per 2 of 3.

Werkwijze

Op een snelle manier maak je kennis met de 17 SDG's en bespreek je degene die voor jou het meest relevant lijken. Je doet dit met twee of drie collega's. Elke deelnemer kiest een drietal SDG's. Ga in dialoog over de bijdrage die je zelf (individueel) en als jouw organisatie kan leveren aan deze SDG's.

TIPS:

- Je kan deze oefening doen als opwarmer van een teamvergadering.
- Je kan vragen enkele concrete acties voor 3 SDG's op te zoeken op de website van het www.Kenniscentrumwwz.be/sdgs

5. Gebruik de Mentimeter, poll via Zoom of ander alternatief voor een leuke en snelle bevraging binnen je team. Kort en krachtig!

Doel: Kan gebruikt worden als tussentijdse aanmoediging of individuele bevraging. In een (online) teamvergadering of in de mailbox.

Tijdsinvestering: 15 minuten voor elke deelnemer en ½ tot 1 uur voor de opsteller.

Materiaal: iedereen heeft zijn computer, laptop of smartphone. Toegang tot Zoom, Mentimeter of alternatief.

Aantal deelnemers:

Iedereen van de organisatie.

Werkwijze

Je maakt een bevraging op via Mentimeter , zoom of andere. In de bijlage van deze bundel vind je inspiratie voor vragen. Je kan de vragen of stellingen personaliseren voor jouw organisatie. Je verstuurt deze op een moment dat je denkt dat iedereen er even de tijd voor heeft Bijvoorbeeld net voor of na de lunchpauze, of je doet dit als opwarmer van een teamvergadering. Je doet dit regelmatig en beperkt je per keer tot één maximum twee stellingen.

TIPS:

- Maak gebruik van deze in de bijlage van deze bundel ter inspiratie.
- Pas de vragen aan de doelstellingen van jouw organisatie

6. Gebruik de droomkaartjes als leuke stimulans om na te denken over eigen dromen en handelen.

Doel: Kan gebruikt worden als tussentijdse aanmoediging of denkmomentje per individu. Eventueel om gedragsverandering met betrekking tot eigen duurzaam handelen in vraag te stellen of te stimuleren.

Materiaal: Hier kan je de droomkaartjes vinden. Druk af snij ze in twee en klaar.

Tijdsinvestering: 15 minuten voor elke deelnemer en ½ tot 1 uur voor de opsteller/maker.

Aantal deelnemers: iedereen van de organisatie.

Werkwijze

Je legt op elk bureau van de collega's een gepersonaliseerde omslag met daarin een droomkaartje, met de vraag om dit in te vullen voor de volgende teamvergadering of je laat deze briefjes in een doos droppen. Elke collega kan het kaartje aanvullen voor zichzelf en voor de groep, het team of de organisatie.
Bijvoorbeeld: ik kom vanaf heden (lente) met de fiets naar het werk, ook als het regent, en ik doe dit tot de laatste bladeren gevallen zijn (in de herfst).
Maar het is goed om bij aanvang de lat niet te hoog te leggen en het realistisch te houden. In die context kan 1 keer per week een goed begin zijn. Misschien lukt het later meer.
Bij aanvang of tijdens de teamvergadering laat je elkeen zijn/haar persoonlijke of droom voor de organisatie uitspreken.
Dit is een fijne manier om na te denken over hoe je zelf en met jouw team of organisatie de prioritaire SDG's kan selecteren en tevens duurzaamheid bespreekbaar kan maken.
Na 10-12 weken geef je iedereen zijn/haar omslag tijdens een teamvergadering terug of leg je de brief op elk bureau. Je kan samen bekijken of je de initiële droom gerealiseerd hebt. Er wordt geen oordeel geveld, want om een droom waar te maken, moeten er een aantal voorwaarden worden volbracht zijn. Soms dient er een kleine gedragsverandering plaats te vinden. Deze kunnen intrinsiek zijn. Op die manier werk je stap voor stap aan gedragsverandering.

TIPS:

- Gedragsverandering gaat stap voor stap
- Herhaling werkt
- Enkele interne maatregelen worden na verloop van tijd overgenomen en werken door tot thuis of omgekeerd.

*Een deel van het aangeboden materiaal en ideeën komen mits toelating van de VVSG-website. Alles werd omgevormd en aangepast aan de Brusselse context en de Welzijnsorganisaties.

Goede praktijken in Brussel

In deze rubriek plaatsen we goede praktijken mbt SDG's in de Welzijnsorganisaties van Brussel.

Indien je zelf een goed voorbeeld hebt hoe met de SDG's naar buiten te komen of te werken, geef het ons door. Op die manier inspireren we elkaar en zetten we jouw organisatie hier én op de website in de kijker.

Bijlagen

1. Inspiratie voor gebruik met de Mentimeter, Poll, quiz,..

Heb je een betalende account op https://www.mentimeter.com , of zoom of andere dan kan je gemakkelijk een teamvergadering, webinar, …opvrolijken met een korte quiz of bevraging.

Hieronder geven we jullie ideeën ter inspiratie om je team op te warmen voor het SDG-verhaal. Op de SDG-pagina's van www.Kenniscentrumwwz.be/sdgs kan je nog meer ideeën vinden.

Je kan natuurlijk ook gebruik maken van gratis beschikbare quizjes op internet. Deze zijn heel fijn om naar jouw collega's te sturen of als opwarmer voor een (online) teamvergadering.

https://www.milieucentraal.nl/klimaat-en-aarde/klimaatklappers/klimaatquiz/

https://www.frankdeboosere.be/vragen/vragenklimaat.php

https://www.quiz.me/duurzame-energie_94318/

Je kan één van onderstaande als introductie quote gebruiken:

Energie besparen hoeft niet altijd veel geld te kosten. Wel een kleine verandering van een gewoonte, een beetje van de tijd of een kleine inspanning.

Als 2,5 miljoen gezinnen het sluipverbruik van de tv-decoder uitschakelen, loopt de jaarlijkse besparing op tot 42,5 miljoen euro of 212 miljoen kWh. Voor de decoders alleen hebben we een elektriciteitsproductiecapaciteit van 25 MW nodig.

Dat geldt ook voor de PC's, schermen ed op je werk. Bij vertrek op je werk je PC uitzetten, maar vooral ook het scherm uitschakelen bespaard al snel veel KWH waarmee jouw organisatie andere nuttigere bestedingen kan doen. Dat geldt ook voor de lichten in de gangen en op de toiletten.

Of

Beeld- en geluidapparatuur zorgen samen voor wel 12% van alle stroomverbruik in huis.

Fietsen op zachte banden kost meer energie dan fietsen op harde banden. Dat geldt ook voor de auto. Vertel dat maar eens aan je ouders.

Meer dan 30% van alle energie thuis wordt verspild. Sommigen zeggen zelfs wel 50%.

De Verenigde Staten gebruiken twee keer zoveel energie als China, terwijl er vier keer zo weinig mensen wonen.

De grootste zonne-energiecentrale staat in de Mojavewoestijn in de Verenigde Staten. Er staan 400.000 spiegels in een gebied van vier vierkante kilometer.

Een op de vier mensen op de wereld heeft geen elektriciteit.

Een spaarlamp gaat tien keer langer mee dan een gloeilamp en gebruikt een vijfde van de stroom vergeleken met de gloeilamp.

De grootste motor van een spaceshuttle gebruikt 4 keer zoveel energie als de enorme centrale bij de Hooverdam oplevert.

In 8 uur slaap gebruikt je lichaam net zoveel energie als tijdens een uur zwemmen.

Je deelt de deelnemers mee dat de antwoorden van de quiz anoniem blijven. Dat vergroot de kans om een eerlijk antwoord te krijgen. Niemand moet zich schamen voor zijn gedrag. We willen enkel stimuli geven om het stap voor stap beter te doen.

Word jij de special force van je organisatie?

Wat kan je gemakkelijk doen op je werk?

- Ik sluit systematisch mijn PC ' s avonds af en let er ook op dat sluipverbruik wordt vermeden door oa scherm uit te schakelen.
- Ik breng fruit mee (van mijn tuin) en deel met je collega's of bedelaars op straat.
- Ik help collega's die moeilijkheden ondervinden met het vinden van de juiste gezondheidzorg, ik help hen op weg.
- Ik sta jonge nieuwe collega's, stagiairs, studenten bij zodat zij snel hun draai vinden op onze werkvloer. Ik heb geduld want voor iedereen is alle begin moeilijk.
- Ik durf op het werk te praten over gelijkwaardige lonen en gendergelijkheid
- Ik stimuleer collega's om de trap te gebruiken ipv de lift,
- Ik stimuleer mijn organisatie om duurzaam te verbouwen en wil daar graag actief rond mee denken.
- Ik wandel, fiets of neem het openbaar vervoer naar mijn werk. Ik stimuleer mijn collega's hetzelfde te doen.
- Ik doe voluit mee bij de organisatie van een No-Impact Week samen met je collega's
- Ik doe zonder morren mee aan donderdag veggiedag. Ik besef dat ik niet elke dag vlees of vis nodig heb.
- Ik denk na als ik de printer op het werk gebruik. Ik probeer dit te vermijden en leer nog beter digitaal te werken.
- Ik registreer me op "Bike to Work". Laat alle stress en drukte achter op het werk. Met de fiets blijf je de files voor en kom je steeds op tijd. Regelmatig fietsen voorkomt overgewicht. Dat is dan ook meegenomen.
- Ik lucht ons kantoor kort of zet de verwarming een graadje lager en trek ene warme trui aan.

1 Wat kan je vanuit je luie zetel thuis doen?

- Ik bespaar thuis energie door je stopcontacten of verlengsnoeren te voorzien van een off-knop. Met één klik op de knop is al je sluimerverbruik verdwenen. Ik doe dat dat ook met je PC's, je schermen ,…
- Ik stop met papieren betalingen of overschrijvingen. Ik doe dit digitaal. Zo draag je bij aan beter bosbeheer.
- Ik deel ipv alles 'gewoon leuk' te vinden. Zie je interessante posts op sociale media over vrouwenrechten of klimaatverandering? Deel ze, en zo zien ook jouw vrienden dit.

- Ik doof de lichten als ik een ruimte verlaat, ook als ik elders bv. naar het toilet ga.
- Ik koop bij voorkeur bij bedrijven die duurzaam zijn en iets geven om de milieu impact van hun producten. Soms is dat duurder, maar dan koop ik liever minder.
- Ik probeer minder te printen. Als ik online iets zie en wil onthouden dan gebruik ik een notitieboekje of mijn digitale post-it.
- Ik meet regelmatig mijn ecologische voetafdruk meten http://voetafdruktest.wnf.nl/, en/of installeer een ecologische boomplant zoekprogramma zoals Ecosia,…

2 Wat doe ik in mijn eigen omgeving

- Ik kies voor lokaal winkelen en koop lokale producten
- Ik laat mijn winkel weten dat ik liefst oceaanvriendelijke vis koopt of lokale vis van de Noordzee bijvangst ook lekker vind.
- Ik wandel, fiets of neem het openbaar vervoer.
- Ik gebruik bij voorkeur een hervulbare fles of – koffiemok en biedt deze aan in mijn favoriete koffie/theeshop.
- Ik gebruik een boodschappen tas mee naar de winkel, alsook mijn eigen hervulbare kantoenen zakjes.
- Voor de take-away neem ik één servetje en niet een gans pak.
- Ik schud mijn handen na het wassen 10x af vooraleer een papieren handdoekje te gebruiken. En zie dat ik met 1 blaadje ruim genoeg hebt.
- Ik koop vintage, breng niet gebruikte goede spullen naar de kringloopwinkel of schenk aan het opvangcentrum voor vluchtelingen in de buurt.
- Ik breng spullen naar het Repair-café in mijn buurt. Ik ontmoet en stimuleer er graag de vrijwilligers die mijn gerief gratis een tweede leven geven.
- Ik neem een doosje mee als je op restaurant ga omdat ik een niet al te grote eter bent.

-Deze inspiratielijst is nooit af en wordt in de loop van de volgende maanden verder aangevuld met goede ideeën en tips allerhande. Heb je zelf nog goede ideeën om te delen met de sector, laat het ons weten, we delen dit op onze SDG-pagina's.-